

Retningslinjer for

NOMINASJONSPROSESSER FORAN LOKALVALGET 2023

Sentralstyret skal etter vedtektene utarbeide retningslinjer for nominasjonsprosessene foran kommunestyre- og fylkestingsvalget. Dette er rådgivende retningslinjer for valget i 2023.

Fylkesstyret/lokallagsstyret har etter Venstres vedtekter ansvar for at nominasjon til kommende fylkestingsvalg/kommunevalg blir planlagt i god tid. Det inkluderer ansvar for at nominasjonskomiteen kommer i arbeid, at nominasjonsprosessen blir åpen og inkluderende, at det blir innkalt til nominasjonsmøte og at listeforslaget blir sendt valgstyret innen nominasjonsfristen 31. mars 2023

1. INNLEDNING

1. **Rammen** for nominasjonsprosessen er gitt i Norsk Lov og i Venstres vedtekter. Hva lovverk angår er følgende aktuelle: **Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)** av 20 juni 2003 nr. 46, samt **Grunnloven**.
2. **Stemmerett** ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg har de som har stemmerett ved stortingsvalg etter § 2-1, dvs. norske statsborgere som oppfyller følgende vilkår:
 - a) vedkommende vil ha fylt 18 år innen utgangen av valgåret,
 - b) vedkommende har ikke mistet stemmeretten etter Grunnloven § 53 og
 - c) vedkommende er, eller har noen gang vært, folkeregisterført som bosatt i Norge.

Ansatte i diplomatiet eller konsulatvesenet og deres husstand har stemmerett uavhengig av vilkåret i bokstav c.

For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i en kommune på valgdagen.

I tillegg har personer som ikke er norske statsborgere, men som for øvrig fyller vilkårene i § 2-1, stemmerett dersom de

- a) har stått innført i folkeregisteret som bosatt i Norge de tre siste årene før valgdagen, eller
 - b) er statsborger i et annet nordisk land og er blitt folkeregisterført som bosatt i Norge senest 30. juni i valgåret.
3. **Normalvedtekter for fylkeslag i Venstre** regulerer nominasjon i § 6 og § 4 (fylkesstyrets ansvar), mens **normalvedtekter for lokallag i Venstre** regulerer nominasjon i § 5 (lokallagsstyrets ansvar).

2. NOMINASJONSKOMITEEN

1. Fylkeslaget/lokallaget skal velge nominasjonskomite enten på årsmøte/medlemsmøte, eller styret kan sette ned komiteen.

2. Nominasjonskomiteen bør velges eller utnevnes innen 1. april 2022, og bestå av leder, nestleder og 1 - 3 øvrige medlemmer.
3. Unge Venstre og sideorganisasjonene bør være representert der de har aktivitet.

2.1 RETNINGSLINJER FOR NOMINASJONSKOMITEEN (MANDAT)

1. Nominasjonskomiteens oppgave er å utarbeide et forslag til valgliste som skal behandles av et nominasjonsmøte.
2. Innen **1. august 2022/1.oktober** skal nominasjonskomiteen fremlegge sitt forslag til liste ved valget 2023. Sammen med nominasjonskomiteens innstilling skal det legges ved en liste over samtlige innkomne forslag til kandidater.
3. Ifølge Valglovens § 6-2 skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med minimum sju kandidater. Forslaget kan maksimalt inneholde et antall kandidatnavn som tilsvarer det antall representanter som skal velges til fylkestinget eller kommunestyret, med et tillegg av inntil seks andre navn.
4. Ved kommunestyrevalg kan et visst antall av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Avhengig av det antall kommunestyremedlemmer som skal velges, kan forslagstillerne gi stemmetillegg til følgende antall kandidater:

11-23 medlemmer:	<i>inntil 4</i>
25-53 medlemmer:	<i>inntil 6</i>
55 medlemmer eller flere:	<i>inntil 10</i>

Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.
5. Nominasjonskomiteen må kontakte og forespørre alle de foreslåtte kandidatene om hvorvidt de er villig til å la seg nominere. Før innstillingen offentliggjøres må alle kandidater til listen kontaktes igjen og gis informasjon om innstillingen uavhengig om de er innstilt eller ikke. De som er innstilt må også få vite hvilken plass de er tenkt innstilt på og gi svar på om de aksepterer dette.
NB! Dersom nominasjonskomiteen velger å ikke innstille en person som ønsker gjenvalg så bør man bruke litt ekstra tid til å takke vedkommende for innsatsen samt gi en begrunnelse for hvorfor vedkommende ikke er innstilt.
6. Nominasjonskomiteen må spørre folkevalgte representanter om de ønsker å stille til gjenvalg.
7. Nominasjonskomiteen må forespørre de foreslåtte kandidatene hvorvidt de reserverer seg mot enkeltstandpunkter i partiets program (riks/lokalt).
8. Nominasjonskomiteen kan ikke foreslå et medlem av komiteen som kandidat til en plass på valglisten. I mindre lag kan dette fravikes, men ikke på kumulerte eller prioriterte plasser som kan forventes å gi fast plass eller vararepresentantplass i folkevalgt forsamling. Dersom et slikt forslag fremmes, enten av komiteen selv eller av andre, må forslaget straks avvises, eller medlemmet må trekke seg fra komiteen umiddelbart.

9. Nominasjonskomiteen stilles fritt i sitt arbeid med å vurdere aktuelle kandidater til valglisten, men den er forpliktet til å innhente nødvendig informasjon fra kandidaten selv og kan eventuelt innhente informasjon fra andre kilder som den ønsker å benytte seg av.
10. Nominasjonskomiteen har ansvar for at nominasjonsprosessen blir åpen og inkluderende, og bør bestrebe seg på å foreslå en liste som virker samlende på partiet og ivaretar mangfold og de forskjellige hensyn som er normale for en valgliste. Nominasjonskomiteen bør la så mange som mulig delta i prosessen gjennom åpne møter, presentasjoner på nett, innspillsrunder og andre tiltak for inkludering.

2.3 FREMDRIFTSPLAN FOR NOMINASJONSKOMITEEN

Alternativ 1 med nominasjon i starten av september i kombinasjon med feks høstakademi og behandling av forslag til LM-tema.

Innen 1. april 2022:

- Fylkesstyret/lokallagsstyret oppnevner nominasjonskomité, eller den velges av årsmøtet eller et medlemsmøte.

Innen 15. april 2022:

- Fylkesstyret/lokallagsstyret innkaller nominasjonskomiteen til konstituerende møte.
- Informasjon om komiteens medlemmer og fremdriftsplan for videre nominasjonsprosess må rett etter det konstituerende møtet gjøres kjent for medlemmene i fylkeslaget/lokallaget.
- Nominasjonskomiteen må gjøres lett tilgjengelig på fylkeslagets/lokallagets nettsider.

Innen 1. mai 2022

- Nominasjonskomiteen kontakter valgte representanter for avklaring om de ønsker gjenvalg.
- Nominasjonskomiteen inviterer alle medlemmer/lokallag til å komme med forslag til listekandidater. Forslagene trenger ikke rangeres, men for hver kandidat bør det fylles ut en standard mini-cv.
- Svarfrist for medlemmene/lokallagene: 1. juni 2022.

Innen 10. august 2022

- Nominasjonskomiteens innstilling til valgliste sendes til alle medlemmer og offentliggjøres.
- Styret innkaller til nominasjonsmøte. Ihht normalvedtektenes skal innkallingen sendes ut minst en måned (i fylkeslag) eller 14 dager (i lokallag) før møtet.

Innen 15. september 2022

- Nominasjonsmøte avholdes ihht til § 6 i Venstres normalvedtekter for fylkeslag / §5 i Venstres normalvedtekter for lokallag.

Alternativ 2 med nominasjon innen utgangen av året.

Innen 1. april 2022:

- Fylkesstyret/lokallagsstyret oppnevner nominasjonskomité, eller den velges av årsmøtet eller et medlemsmøte.

Innen 15. april 2022:

- Fylkesstyret/lokallagsstyret innkaller nominasjonskomiteen til konstituerende møte.
- Informasjon om komiteens medlemmer og fremdriftsplan for videre nominasjonsprosess må rett etter det konstituerende møtet gjøres kjent for medlemmene i fylkeslaget/lokallaget.
- Nominasjonskomiteen må gjøres lett tilgjengelig på fylkeslagets/lokallagets nettsider.

Innen 1. mai 2022

- Nominasjonskomiteen kontakter valgte representanter for avklaring om de ønsker gjenvalg.
- Nominasjonskomiteen inviterer alle medlemmer/lokallag til å komme med forslag til listekandidater. Forslagene trenger ikke rangeres, men for hver kandidat bør det fylles ut en standard mini-cv.
- Svarfrist for medlemmene/lokallagene: 1. juni 2022.

Innen 1. juli 2022:

- Liste over alle foreslåtte kandidater (i alfabetisk rekkefølge) sendes ut til alle lokallag (i fylkeslaget) eller medlemmer (i lokallaget). Lokallagene eller medlemmene bes rangere og returnere til nominasjonskomiteen. Mini-cv over kandidatene bør følge med denne lista som vedlegg, slik at alle medlemmer kan gjøre seg opp en mening.
- Svarfrist for medlemmene/lokallagene: 15. september 2022.)

Innen 15. september 2022:

- Nominasjonskomiteen inviterer til åpent medlemsmøte der alle foreslåtte toppkandidater kan presentere seg og svare på spørsmål. Dersom man har kapasitet bør dette filmes og legges ut på nettsidene.

Innen 1. oktober 2022:

- Nominasjonskomiteens innstilling til valgliste sendes til alle medlemmer og offentliggjøres.

Innen 1. november 2023:

- Styret innkaller til nominasjonsmøte. Ihht normalvedtektenes skal innkallingen sendes ut minst en måned (i fylkeslag) eller 14 dager (i lokallag) før møtet.

Innen 31. desember 2022:

- Nominasjonsmøte avholdes ihht til § 6 i Venstres normalvedtekter for fylkeslag / §5 i Venstres normalvedtekter for lokallag.

Innen 31. mars 2023:

Fylkesstyret/lokallagsstyret har ansvar for at listen blir innlevert til valgstyret i fylkeskommunen/kommunen med de opplysninger, underskrifter og vedlegg som er nedfelt i valgloven.

3. OM KANDIDATER

1. Kandidater som foreslås til "topp-plasseringer" på listene forutsettes å ha akseptert dette på forhånd.
2. Kandidatene må være innstilt på å sette av tilstrekkelig tid til nødvendig skoloring og aktiv innsats i valgkampen. Dette gjelder spesielt for de øverste kandidatene.
3. Kandidatene må stå inne for partiets prinsippprogram og i all hovedsak være enig i partiets politikk. Venstre har ingen krav om at kandidatene må være medlem i partiet. Det er lov å tenke nytt, utradisjonelt og å være kreativ i nominasjonsprosessen når det gjelder å foreslå personer som pr. i dag ikke er aktive i partiet.
4. Det gis ingen anbefaling om kandidatenes kvalifikasjoner utover at det generelt bør tas hensyn til politisk erfaring, vilje til å lære og tilstrekkelig tid til å delta i den nødvendige skoloring samt til aktiv innsats i valgkampen.
5. Valgbar til fylkestinget og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i en av kommunene i fylket på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt.
Valgbar til kommunestyret og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget og som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt.
6. Rett til å kreve fritak fra fylkestings- og kommunestyrevalg har (jfr. Valglovens § 3-4):
 - a) *den som har gjort tjeneste som medlem av henholdsvis fylkestinget eller kommunestyret de siste fire år,*
 - b) *den som har rett til fritak etter andre lover,*
 - c) *den som er ført opp som kandidat på et listeforslag som er satt frem av noen andre enn et registrert politisk parti vedkommende er medlem av, og*
 - d) *den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet vil kunne skjønne sine plikter i vervet.*

Kandidater som er satt opp på listeforslag må søke om fritak innen den frist valgstyret setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Den som har fritaksgrunn, men som unnlater å påberope seg retten til fritak fra å stå på liste, kan ikke påberope seg dette forhold som fritaksgrunn etter å ha blitt valgt.

En valgt representant eller vararepresentant som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget. Ellers anses valget mottatt.

7. Utelukket fra valg til fylkestinget eller kommunestyret er (jfr. Valglovens § 3-3):
 - a) *fylkesmannen og assisterende fylkesmann og*
 - b) *den som i vedkommende kommune eller fylkeskommune er*
 - *administrasjonssjef eller dennes stedfortreder,*
 - *leder av forvaltningsgren; dette gjelder likevel ikke leder av enkeltstående virksomheter,*
 - *sekretær for kommunestyret eller fylkestinget,*
 - *ansvarlig for regnskapsfunksjonen, eller*
 - *ansvarlig for revisjonen.*

I fylkeskommuner eller kommuner som har parlamentarisk styreform, er ansatte i sekretariatet til rådet som har fått myndighet delegert fra rådet, ikke valgbare.

Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen når fylkestinget eller kommunestyret trer i funksjon.

8. Avslutningsvis kan det tillegges at de kandidater som foreslås forutsettes foreslått fordi de anses for å være de som er best skikket til å arbeide for å få gjennomført partiets politikk.

4. ORGANISASJONENS NOMINASJONSFORBEREDELSE

4.1 STYRETS OPPGAVER

1. Fylkes-/lokallagsstyret har ansvar for å **konstituere nominasjonskomiteen** og sørge for at den utfører sine oppgaver i henhold til mandatet.
2. Fylkes-/lokallagsstyret har ansvar for å **innkalle til nominasjonsmøte**.
3. Fylkesstyret har ansvar for at **lokallagene gjennomfører nominasjonsforberedelsene korrekt**.

4.2 LOKALLAGENES NOMINASJONSFORBEREDELSE TIL FYLKESTINGSVALGET

1. Lokallagenes behandling av nominasjonskomiteens forslag til valgliste bør foregå på et eget medlemsmøte.
2. Lokallagenes utsendinger til nominasjonsmøtet velges på eget medlemsmøte i lokallaget i god tid før nominasjonsmøtet. Møtet avholdes med innkallingsfrist på 14 dager. Det bør også arrangeres et medlemsmøte som behandler nominasjonskomiteens forslag til valgliste (i juni og oktober om man følger foreslått fremdriftsplan). Rett til å møte og stemme har de medlemmene av lokallaget (normalt de partimedlemmer som er bosatt i kommunen) som har betalt medlemskontingent.
3. De valgte utsendingene til fylkesnominasjonsmøtet skal ha **skriftlig fullmakt**. Fullmakten skal underskrives av lokallagslederen.
4. Underskrevet utskrift av medlemsmøteprotokoller skal sendes fylkesstyret.

4.3 KRAV TIL VALGLISTEN

1. Styret har ansvar for at listen er **innlevert valgstyret senest 31. mars 2023 klokka 12.00**. Den skal leveres kommunen ved kommunestyrevalg eller fylkeskommunen ved fylkestingsvalg.

2. Listen må inneholde **det nødvendige antall rangerte, forskjellige navn**.
3. Kandidatene skal nevnes med fornavn og etternavn og fødselsår, samt yrke og/eller bostedsadresse dersom dette er nødvendig for å unngå sammenblanding med andre personer. Det skal ikke oppføres annen informasjon enn dette.
4. Overskriften skal være VENSTRE. Det må klart fremgå at det gjelder FYLKESTINGSVALGET 2023 eller KOMMUNESTYREVALGET 2023.
5. Listeforslaget skal være **underskrevet** av minst to av **styremedlemmene** i partiets lokalavdeling i det fylket listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.
6. Listefremlegget må videre inneholde navn på en **tillitsvalgt og en vararepresentant for listen**. Disse skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg med myndighet til å trekke listeforslaget tilbake.
7. Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
 - a) En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
 - b) En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
 - c) Dersom en kandidat til fylkestingsvalg eller kommunestyrevalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i fylket eller i kommunen når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
 - d) Dersom en kandidat til fylkestingsvalg eller kommunestyrevalg ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når fylkestinget eller kommunestyret trer i funksjon.
7. Listefremlegget **kan** tilbakekalles innen **20. april klokken 12.00 i valgåret**.
8. **Senest 1. juni i valgåret** skal valgstyret offentliggjøre de godkjente valglistene.

5. VALGPROSEDYRE PÅ NOMINASJONSMØTET

Nominasjonsmøtet skal godta innkalling og sakliste som ethvert annet møte.

Nominasjonsmøtet kan ha generell politisk debatt, men vedtas det saker som vedtektsmessig tilhører årsmøtet, må det være kallet inn til ekstraordinært årsmøte samtidig som nominasjonsmøtet.

Nominasjonsmøtet vedtar først hvor mange kandidater som skal stå på kumulerte plasser. Kandidatene som stiller til valg på kumulerte plasser bør velges ved hemmelig valg. Resten av listen kan, hvis nominasjonsmøtet godtar det, velges ved akklamasjon. Med to eller flere

kandidater til én plass, eller hvis minst én stemmeberettiget delegat krever det, foretas hemmelig valg.

Avstemmingsreglene reguleres av Venstres vedtekter, § 3.

1. Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgoganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet foretas loddtrekning.
2. Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas loddtrekning.
3. Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.